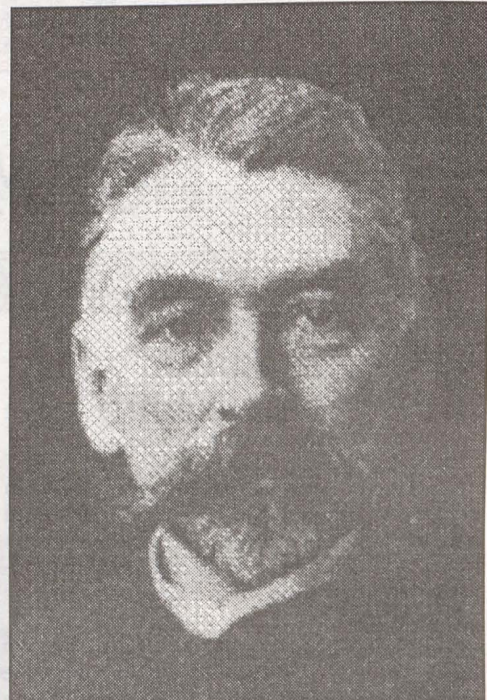

CENTENAR MALLARMÉ

Pe 9 septembrie 1898 se stingea din viață la Valvins în Franța, Mallarmé, cel care, cu doi ani înainte de moarte a fost ales de contemporanii prietunilor poeziei. Ar fi, credem, superflu, să spunem că Poetul însuși și-a destinat opera unei lecturi dificile și unei înțelegeri parțiale, creația sa rămânând un mesaj încifrat și obscur, pentru uzul inițiatilor, ascultând de reguli pe care muzica și pictura le pot sugera unui text; creatorul său face apel la spațiu, semne, imagini, sunete, deschide calea experimentelor poetice, deci lui Apollinaire, Tzara, Marinetti, Maiakovski, pină la letristi și adepții poeziei totale. La centenarul morții sale, multiple manifestări, numere omagiale de reviste literare celebre în întreaga lume îi sînt consacrate. Mă rezum la a menționa felul în care orașul Sens din Franța, răscruce perpetuă a drumurilor existenței lui Mallarmé, își sărbătorește Poetul. Municipalitatea micului oraș burgund a inaugurat un sit pe Internet, structurat pe două mari linii: Poetul (biografie, orașul și însemnătatea lui în parcursul formației și vieții afective a artistului și centenarul, cu manifestările (colocviu internațional, expoziții, spectacole, etc) ce-i vor fi consacrate

în a doua parte a acestui an. Colocviul, care se va desfășura la Sens, între 26 și 27 septembrie 1998, va încerca să confrunte ultimele rezultate ale cercetării despre Mallarmé, despre caracterul novator al gândirii și scrisului său, care deschide căi noi creației contemporane: forma grafică a textului, spațiul și gestul în scris, problema sensului, absența, reprezentarea spațiului interior vor fi tot atâtea teme propuse dezbaterii de participanții la colocviu. Teatrul Municipal din Sens îi va dedica trei concerte, două piese de teatru, un film, un spectacol de dans și spectacole de lectură, între care unul avînd ca punct de plecare *După amiază unui faun*. Recitaluri de muzică vor cuprinde creații de Debussy, Ravel, Faure, Wagner, pe teme din opera lui Mallarmé. Una din expozițiile organizate începînd cu luna iunie (Mallarmé și ai săi) va reflecta ancorarea vieții poetului în orașul său, relația sa intensă cu epoca, prin intermediul diverselor arte (pictura, moda, presa), îi va evoca pe artiștii și scriitorii prezenți la *Întîlnirile de pe strada Romei*, organizate de Mallarmé și va interpreta concepția poetului despre pictură, știut fiind că el s-a exprimat în numeroare rînduri despre Manet, Renoir, Monet,

Gauguin, Degas, Redon, Nadar, Rops și mulți alții. Expoziția va jalona întîlnirile literare decisive ale poetului, între care Huysmans, Mendes, Villiers de l'Isle Adam, Verlaine, Poe, Verhaeren etc., prin intermediul corespondenței scriitorului. O altă expoziție, intitulată *Ecouri din Mallarmé - de la Un coup de des la informatică, Mallarmé sau tipografia*, va avea ca punct de plecare ultima operă a poetului, *Un coup de des jamais n'abolira le hasard* și va încerca să traseze parcursul poemului mallarmean, care se transformă într-un joc vizual într-o nouă dimensiune tipografică, Mallarmé însuși invocînd în sprijinul ideii sale modelul partiturii muzicale și pe cel al spațiului pictural. Expoziția va surprinde, de asemenea, posteritatea lui Mallarmé, în acest sens: poezii și artiștii secolului XX, care, pe urmele lui, au demonstrat prin creația lor că pictura, muzica și poezia pot fi expresia unui singur ansamblu. Reflex al aceleiași fuziuni, poemele în proză ale lui Mallarmé se oferă lecturii cu clarobscurul expresiei eliptice și sincopele muzicale ale unei fraze misterioase, ce se refuză, parcă, deliberat, înțelegerii noastre totale.

părăsească într-o zi, cînd, după ce vei fi strigat îndelung prin orașe, vei fi comis o crimă? Ei, lasă, o crimă nu-i chiar așa de greu de făcut, e destul să ai și curaj după dorință, și așa cum... și așa cum... Figura ta mică este plină de energie.

Nici un bănuț nu coboară în coșulețul de paie pe care-l ții cu mîna ta lungă afirmînd fără speranță peste pantalon: te vor face să fii rău și-ntr-o zi vei face o crimă.

Capul tău se ridică întruna și vrea să te părăsească, de parc-ar ști dinainte, în timp ce tu cînti cu un aer care se face amenințător.

El îți va spune adio cînd vei plăti pentru mine, pentru cei care valorează mai puțin ca mine. Poate c-ai venit, pe lume pentru asta și de pe-acum postești, o să te vedem în ziare.

O! Biet căpușor!

Pipa

Ieri, mi-am găsit pipa, în timp ce visam o seară lungă de lucru, de travaliu frumos, așa cum numai iarna poate fi. Am azvîrlit țigările cu toate bucuriile copilărești ale verii într-un trecut strălucit de frunzele albastre ale soarelui și de museline, de-acum îmi iau pipa mea gravă de om serios care vrea să fumeze îndelung fără să fie deranjat, ca să poată lucra mai bine; dar nu m-așteptam deloc la surpriza pe care mi-o pregătea biata abandonată, nici n-am tras bine primul fum, că am și uitat de marile cărți pe care trebuia să le fac; uimit și înduioșat am inspirat iarna trecută care se-ntorcea. Nu mă atinsesem de fidela mea prietenă de la întoarcerea în Franța, și Londra întreagă, Londra cea pe care-am trăit-o deplin numai pentru mine, acum un an, mi s-a arătat; mai întîi iubitele cețuri care ne infiolesc spiritul și care, acolo, au un miros numai al lor, cînd pătrund pe sub ferestre. Tutunul meu mirosea a cameră întunecoasă cu mobile de piele pudrate cu pulberea de carbune pe care se tăvăleşte pisica mea neagră și slăbănoagă; focuri înalte! și bona cu brațe roșii turnînd cărbunii și zgomotul cărbunilor căzînd din găleata de tablă în coșul de fier, dimineața - în timp ce factorul bătea solemn de două ori, chemîndu-mă la viață! Am revăzut pe fereastră copacii bolnavi din scuarul pustiu - am văzut marea, pe care-am traversat-o așa de des în iarna aceea, tremurînd pe puntea steamer-ului udată de ploaia măruntă și înnegrită de fum - și cu biata mea iubită rătăcitoare, în străie de călătorie, o rochie lungă și-ntunecată de culoarea prafului de pe drum, un mantou lipindu-se umerii ei reci, o pălărie de paie din acelea fără pene și aproape fără nici o panglică, pe care doamnele bogate le aruncă la-ntoarcere, atît sînt de dezmembrate de aerul mării, dar pe care biete iubite le împodobesc iar și iar, anotimpuri la rînd. În jurul gîtului i secolăcea teribila batistă pe care-o agiți ca să spui adio pentru totdeauna.

Prezentare și traducere
Iolanda VASILIU

POEME ÎN PROZĂ

Fenomenul viitor

Un cer stîns peste lumea înfrîntă de decrepitudine va pleca poate odată cu norii: zdrențele de purpură pîlînd ale asfințiturilor se sting într-un rîu adormit la orizontul înecat de raze și apă. Arborii se plitesc și, sub frunzișul lor albit (de țărîna timpului mai degrabă, decît de cea a drumurilor), se-nalță casa de pinză a Celui ce-ți arată Lucrurile Trecute; felinare așteaptă crepusculul și dau viață fețelor unei multimi nefricite, învînsă de boala nemuritoare și de păcatul etern, ale bărbăților ce stau lîngă complicele lor firave, pînd în pintece fructe mizerabile, împreună cu care pămîntul se va stînge. În tăcerea neliniștită a tuturor ochilor implorînd soarele care, sub apă, se scufundă cu disperarea unui strigăt, se-aud vorbele goale: «Nici un semn nu vă încîntă cu spectacolul lui interior, căci nici un pictor nu e în stare astăzi să redea măcar umbra-i tristă. Aduc, vie (și salvată de-a lungul anilor de știința suverană) o Femeie de altădată. Un strop de nebunie, originală și naivă, un extaz de aur, un nu știu ce, pe care ea-l numește plete, se unduiește cu grația unei stufe în jurul unei fețe pe care-o luminează golițiunea sîngerie a buzelor. În loc de vane veșminte, are corp; iar ochii, asemeni unor pietre rare, nu valorează cît această privire care iese dintr-o carne fericită: sîni ridicați ca și cum ar fi plini de laptele etern, cu vîrfurile spre cer, picioare lucioase care mai păstrează pe ele urma sării din marea dinții». Amintindu-și de biete lor nevaste, fără păr, morbide și pline de orori, soții se îngămădesc: chiar și ele vor să vadă, curioase și melancolice.

Cînd toți vor fi contemplat nobila creatură, vestigiul al cine știe cărei epoci blestamate, unii indiferenți, căci nu vor fi avut destulă forță să înțeleagă, iar alții întristați, ochii umezi de lacrimi resemnate se vor privi; în vreme ce poezii acestui timp, simțînd cum ochii lor stîngi se aprind iar, se vor îndrepta spre lampă, cu mîntea îmbătută o clipă de o glorie confuză, bintuții de Ritm și vor uita că trăiesc într-o epocă ce supraviețuiește frumuseții.

Vaier de toamnă

De cînd Maria m-a părăsit pentru o altă stea - care oare, Orion, Alfa - sau tu, verde Venus? - am îndrăgît singurătatea pentru totdeauna. Ce multe zile am petrecut singur alături de pisica mea. Nu singur, ci fără o ființă materială, căci pisica mea e un tovarăș mistic, un spirit. Pot deci să spun că am petrecut zile de-a rîndul singur cu pisica mea, și singur, cu unul dintre ultimii autori ai decadentei latine; căci de cînd dalba creatură nu mai este, în

mod bizar și singular am iubit tot ce încăpea în acest cuvînt: cădere. Astfel, de-a lungul anului, anotimpul meu favorit sînt ultimele zile trîndave ale verii, care precedă toamna, iar, dintr-o zi, ora la care mă plimb este cea la care soarele se odihnește înainte de a dispărea, cu raze de aramă galbenă pe zidurile cenușii și bronz roșu pe ochiurile de geam. Tot așa și literatură, de la care spiritul meu așteaptă voluptate, va fi poezia agonizantă a ultimelor momente ale Romei, cînd încă nu respira în nici un fel apropierea dătătoare de tinerete a barbarilor și nu îngăima latina vîrstei dinții, limbă copilărească a primelor proze creștine.

Așadar, citeam unul din poemele pe care le iubesc atît (ale căror straturi de fard au pentru mine mai mult farmec decît roșul aprins al tineretii) și-mi scufundam o mînă în blana neîntinatului animal, cînd deodată o flașnetă începu să cînte melancolic și tînguios sub fereastră. Cînta pe aleea cea mare de plîngui, ale căror frunze mi se par și primăvara morocănoase, de cînd, pentru ultima oară, Maria a trecut pe acolo însoțită de luminări. Cu-adevărat, instrumentul celor triști: pianul scilpește, vioara dă lumină fibrelor sfîșiate, dar flașnetă, în crepusculul amintirii, m-a făcut să visez cu disperare. Acum, cînd murmura o melodie vulgară prin tonul ei vesel și care aduse fericirea în inimile foburgurilor, un cîntec prăfuit, banal: cum se face că ritornela mă ungea la suflet și mă făcea să plîng ca la auzul unei balade romantice? Am savurat-o pe-ndelete, dar n-am aruncat nici un bănuț pe fereastră de teamă să mă perturb și să-mi dau seama că instrumentul cîntă singur.

Tremur de iarnă

Pendula asta de Saxa, care e-n urmă și bate ora 13 printre flori și zei, a cui o fi fost? Cred c-a venit din Saxa cu diligențele acelea lungi de altădată.

(Umbre singulare spînzură la geamurile vechi.)

Și oglinda ta venețiană, adîncă precum o fin-tîm-nghetață, într-un țarm de șerpi dauriți, cine s-o fi reflectat în ea? A, sînt sigur că nu numai o femeie și-a scaldat în apa ei păcatul frumuseții; și poate că, cine știe, aș vedea vreo fantomă goală dacă aș privi îndelung.

- Răule, spui adesea grozăvii.

(Văd pinze de păianjen în partea de sus a naltelor ferestre.)

Buful nostru e vechi și el: contemplă focul care-i înroșește lemnul trist; dar perdelele amortite

au și ele aceeași vîrstă, și tapiseria fotoliilor decolorate, și vechile gravuri de pe pereți, dar toate vechiturile noastre? Nu ți se pare că pină și pasărele bengali și pasărea albastră au pîlit cu timpul?

(Nu se gîndi la pinzele de păianjen care tremură deasupra ferestrelor celor mari.)

Tu iubești toate astea, iată de ce pot să trăiesc lîngă tine.

N-ai vrut tu, sora mea cu priviri din altă vreme, ca-ntr-un poem de-al mea să apară cuvintele „grația lucrurilor ofilite”? Obiectele noi îți displac; și pe tine ele te sperie cu temeritatea lor țipătoare, și ai vrea să le învechești, ceea ce e cam greu pentru cei care nu gustă acțiunea.

Vino, închide vechiul tău almanah german, pe care-l citești cu atenție, deși e seos acum mai bine de o sută de ani, iar regii a căror venire-o anunță au murit cu toții, și-apoi, întins pe vechiul covor, cu capul pe genunchii tăi miloși, ascunși sub rochia ta stînsă, o, copilă calmă, am să-ți vorbesc ore întregi; nu mai sînt cîmpuri și străzile-s goale, am să-ți vorbesc despre mobila noastră... Nu mă ascultî?

(Pinzele astea de păianjen deasupra ferestrelor celor mari.)

Biet copil palid

Biet copil palid, de ce strigi pe stradă cînt te ține gura cîntecul tău strident și insolent, care se pierde printre pisici, acești seniori ai acoperșurilor? căci el nu va străpunge jaluzelele de la primele etaje, în spatele cărora nici măcar nu vizezi ce perdele de mătase roșu stîns se ascund.

Și totuși nimic nu te poate opri să cînti, cu siguranța tenace a unui omuleț care trece singur prin viață și, fără să conteze pe nimeni, muncește pentru el. Ai avut vreodată un tată? N-ai nici măcar o bătrînă care să te facă să uiți foamea bătîndu-te, dacă vîi fără nici un ban.

Dar tu muncești pentru tine: în picioare pe străzi, în veșminte decolorate, croite ca pentru oameni mari, slab prematur și prea înalt pentru vîrsta ta, cînti ca să mînci, cu îndîjîire, fără să-ți pleci ochii cu răutate spre ceilalți copii care se joacă pe caldarîm.

Și bocetul tău e atît de înalt, atît de înalt, înțit capul tău gol care se ridică pe măsură ce urcă și vocea, pare să vrea să se despartă de umerii tăi mici.

Omulețule, cine știe dacă n-o să te

REDACȚIA:
Sergiu ADAM (redactor șef),
Stelian NANIĂNU (secretar general de redacție)
Daniel-Ștefan POCOVNICU
Octavian VOICU

• Revistă editată de Ministerul Culturii • Inspectoratul pentru Cultură al Județului Bacău •
12 PAGINI - Manuscrisele reținute se publică în ordinea necesităților redacționale.
Materialele nepublicate nu se restituie. Cititorii din străinătate se pot abona prin
RODIPET BUCUREȘTI SA, P.O. BOX 23-57, TELEX: 11995, 11034.

REDACȚIA: BACĂU, HOTEL „CENTRAL”, STR. NICOLAE BĂLCESCU, NR.8, TEL. 034-112497

Tipografia BISTRIȚA
str. Chimiei nr. 2
Tel./Fax: 034-173541